

“Escriure, com pintar o fer música, ajuda a viure”

ENTREVISTA A

Zoraida Burgos

Zoraida Burgos (Tortosa, 1933) és poeta, narradora, bibliotecària, grafòloga i restauradora d'objectes d'art, a més a més d'una apassionada de la música clàssica. Burgos ha sigut durant anys l'única dona de la literatura ebrenc. Fa poc, la biblioteca Marcel·lí Domingo li va dedicar les II Jornades de Patrimoni Literari Ebrenc.

Tortosa Marina Pallás

Pregunta: Ha sigut l'única dona de les lletres ebrencs durant molt de temps. Per quin motiu creu que és així?

Resposta: No era només qüestió de gènere, era la situació del país. Es publicava molt menys que ara. Alguns anys, el Dia de Sant Jordi no es trobava cap llibre d'un autor local. Ara pots triar, hi ha llibres de ficció, de coneixements, de poesia, contes infantils, assaig, etc. Als aparadors es mostren seccions dedicades a llibres d'autors locals, tant d'hòmens com de dones.

P: Quan va començar a escriure? En català va fer-ho tard.

R: Sempre m'ha interessat escriure, des de l'adolescència, però és cert que vaig començar a escriure en català tard per dos raons: d'u-

na banda, a casa parlàvem castellà per l'origen castellà del meu pare; de l'altra, tot el meu ensenyament, des de l'escola fins als estudis superiors, va ser sempre en castellà. Va ser molt tard i sempre ho he reconegut. Després d'haver assistit, a l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona, a una lectura de *La pell de brau*, d'Espriu, dirigida per Ricard Salvat, vaig sentir que moltes paraules que podien semblar quotidianes o col·loquials tenien, a l'obra d'Espriu, una gran força poètica. La faenada va ser aprendre a escriure un català correcte i normalitzat. Ens resultava difícil fins i tot trobar professors que s'hi poguessen dedicar. Al final del meu batxillerat havia escrit alguna poesia en castellà, resso de poesies apreses durant els cursos escolars. Crec que la decisió d'escriure en català em va deslliur-

rar d'aquest efecte i em va ajudar a trobar una veu més pròpia, més personal.

P: A *L'obsessió de les dunes* diu: "Amb paraules vols fixar les imatges en exercici inútil". És l'escriptura una forma de fer eternes les paraules o les imatges o això mai no s'aconsegueix?

R: Jo no parlaria d'eternitat. Per a mi la poesia és un mitjà de comunicació, amb els altres i amb mi mateixa. Amb paraules, amb imatges, intentem descriure o recuperar moments o emocions. De vegades s'aconsegueix; d'altres no arribes a fixar-te ni un paisatge ni un record que t'emocione.

P: Quan escriu prosa i quan poesia? I per què escull una o una altra? Es tracta de buscar què funciona millor amb el que vol transmetre?

R: No et proposes escriure una prosa o un poema o un dibuix així, amb un paper en blanc damunt de la taula. Si vols desenvolupar una narració, una història o, senzillament, una informació, utilitzaràs la prosa, amb un llenguatge sense els mecanismes habituals de la poesia, com poden ser la mètrica, el ritme, de vegades la rima, les metàfores i altres estructures del món simbòlic del llenguatge poètic. Si allò que vols transmetre és, per exemple, una emoció o uns sentiments, intentaràs aconseguir-ho a través d'un poema.

P: Sempre es pensa que la poesia és més difícil que la prosa. Per què?

R: La prosa sol ser més directa, més col·loquial. En canvi, la poesia utilitza unes -diguem-ne- tècniques menys planes, amb els sons de les

paraules o els seus significats, amb la seua mètrica i ritme intenta descobrir l'emoció del llenguatge. Potser en alguns casos la poesia és més difícil. Cal llegir i rellegir, habitar-s'hi o posar-hi una certa sensibilitat.

P: Són els records i el pas del temps el seu tema més habitual? Per què?

R: No ha sigut sempre el meu tema habitual. Els primers poemes havien estat classificats entre allò que en deien poesia social. Era una classificació general en què ens hi incloïen a tots. En part, alguns poemes eren una crítica de la situació política i social del país. El meu primer llibre publicat va ser *D'amors, d'enyors i d'altres coses*; era de l'any 1971 i, com pots veure pel títol, hi havia una barreja de temes. Ara, l'últim llibre, *Absolc el temps* -també ho pots veure en el títol-, s'endinsa en el món de la memòria i el pas del temps, com tu dius.

P: Al pròleg de *Blaus*, Albert Roig diu: "La creació d'un món fet de fragments". Creu que fer poemes o petites narracions és fragmentar la realitat? O, alhora, funciona per tindre una visió global de les coses, anant del detall al general?

R: Més que la creació d'un món fet de fragments o de fragmentar la realitat, jo ho compararia a les pintures impressionistes, que et donen la visió d'un món detallat i precís a partir de breus pinzellades de color sense cap forma aïllada o aparent. D'uns poemes -com petites pinzellades-, en pots traure tot un paisatge, la reflexió o l'emoció d'una vida.

P: Tinc entès que li agrada el món de l'art i la creació. Crear aporta alguna cosa incomparable a l'ésser humà?

R: Jo crec que escriure, com pintar o fer música, ajuda a viure. Com ajuda a viure, també, una bona lectura, la contemplació d'una obra d'art, escoltar una música que et fa somiar i t'acompanya. ■